

Рецензия

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен “доктор” на докторант на самостоятелна подготовка към катедра “Теория и методика на физическото възпитание” при ЮЗУ „Неофит Рилски“ ас. Илия Любомиров Канелов на тема “Силови характеристики на флексори и екстензори на лакътна става при състезатели по канадска борба и приложни тренировъчни аспекти” с научен ръководител проф. д-р Невена Пенчева

Рецензент: Доц. д-р Мария Кирилова Гикова, доктор

Представяне на кандидата

Илия Канелов е роден на 04.10.1976г.. През 1994г. завършва 36-то Средно спортно училище „В. Левски“ – Пловдив. *Бакалавърско и магистърското равнище* на образование: 1998г. бакалавър „Физическо възпитание“, 2007 г. магистър „Управление на образованието“, Югозападен университет "Неофит Рилски", Благоевград. От 2004г. асистент в катедра “Теория и методика на физическото възпитание” при ЮЗУ „Неофит Рилски“, зачислен като докторант самостоятелна форма на обучение от 2013г. Има 3 публикации в международни списания, от които 1 индексирано и 1 с импакт фактор, участник е в международни научни форуми в страната и чужбина. Участник в 6 научни проекта на международно, национално и университетско ниво.

Представеният за рецензия дисертационен труд разглежда силовите характеристики на антагонистите (флексори и екстензори) в лакътна става при един сравнително слабо изучен спорт – канадска борба. На базата на получените резултати е създаден прогностичен тренировъчен модел за подобряване на основните технико-тактически умения на състезателите. Темата предлага многомерни научни задачи, отговаря на редица въпроси от научно-приложната дейност и решава

актуални проблеми на теорията и методиката на спортната тренировка за този спорт. Представен ни е труд, плод на дългогодишно научно търсене, без да са щадени време и сили, както по отношение организационните проблеми, така и в чисто интелектуален научен план. Успехът в разработката на темата в голяма степен се дължи на многостранната научна подготовка на дисертанта. Следва да се отбележи демонстрираната от Канелов компетентност в области като изокинетична динамометрия, статистически методи за анализ и теория и методика на спортната тренировка в канадската борба. С несъмнен научно-приложен принос са създадените нормативи и прогностичен модел на силова тренировка. Работата е богато онагледена таблично и графично. Написана е на ясен и точен език. Всичко това прави тематиката изключително интересна и няма съмнение в нейната дисертабилност.

Дисертационният труд е в обем 185 страници. Структурата му включва: въведение и аспекти на проблематиката и обосновка на темата (51 стр.); методология на изследването (12 стр.); резултати от функционални изследвания и обсъждане (58 стр.); нормативи за статична и динамична сила на флексори и екстензори на лакътя (6 стр.); прогностичен модел на силова тренировка (11 стр.); изводи и приноси (3 стр.); литература, на кирилица – 18 броя, на латиница 226 броя (16 стр.); приложения – декларация за информирано съгласие, протоколи от антропометрични измервания, протоколи от функционални изследвания, примерен тренировъчен план-график (10 стр.). За представяне на резултатите от изследването, в дисертационния труд са използвани 63 таблици и 46 фигури.

В глава първа, „Аспекти на проблематиката и обосновка на темата“, Канелов не се задоволява с обикновен преглед на литературните източници, а съумява системно да обвърже гледните

точки на функционалната анатомия и физиология, биомеханиката, кинезиологията, оценка на силовите характеристики и теорията на спортната тренировка при канадска борба. При това анализът носи в себе си редица творчески аспекти, проведен е с научно обоснована критичност от позицията на изграден специалист. Частта 1.1. – „Физиология и биомеханика на скелетните мускули“ е твърде обширна (30 стр.), по добре е да бъде съкратена. Според мен мястото на раздел 1.4. „Възможности на изокинетичната динамометрия за оценка на силови характеристики на флексори и екстензори в лакътна става“ е в методиката, а не в литературния обзор.

Глава втора „Методология на изследването“ включва хипотеза, цел и задачи и методични подходи. Направеният обзор на литературните източници е довел до извеждане на работна хипотеза, която обаче би могла да се формулира по-добре, а не толкова лаконично и общо.

Целта е ясно и точно формулирана. Изведените задачи в правилна логическа последователност очертават пътя на научното изследване за постигане на поставената цел.

Методиката на антропометрията и определянето на соматотипа, изокинетичната динамометрия за оценка статична сила при различни ъглови позиции и динамична сила при различни ъглови скорости е детайлно представена. Използваните статистически методи са подробно описани и е обосновано тяхното използване.

Глава четвърта „Резултати от функционалните изследвания и обсъждане“ несъмнено е с най-голяма тежест. Направеният на базата на изокинетичната динамометрия **системно-структурен анализ** на спецификата на статично и динамично силовите характеристики на флексори и екстензори в лакътна става при състезатели по канадска борба и корелацията им с данните от антропометрията и соматотипа е оригинален приносен момент в дисертацията. Анализът е направен с

вещина като са отчетени индивидуалните особености, важно за високото спортно майсторство. Направени са изводи за тренировъчния процес.

На тази база (глава четвърта) са създадени нормативи за статична и динамична сила (при концентрични и ексцентрични съкращения) при състезатели и нетренирани опитни лица. В тази връзка имам въпрос към дисертанта: “На какво се дължат по-ниските нормализирани стойности (%) на ексцентричния торг на екстензорите при състезателите по канадска борба, в сравнение с този при нетренираните (стр. 134)?”

Направеният задълбочен анализ и посочените различия между състезателите и нетрениращи лица е позволил на дисертанта да предложи прогностичен тренировъчен модел за силова тренировка на флексори и екстензори в лакътна става, което води до оптимизиране на спортната техника. Моделът е разработен подробно по тренировъчни модули.

Изводите и препоръките логично следват от получените резултати и направения анализ. В самия анализ са изведени по-конкретни съществени препоръки за тренировъчния процес.

Според мен **оригиналните приноси** на дисертационния труд са следните:

Приложената изокинетична динамометрия като метод за оценка на въртящ момент в лакътна става при изометрично, концентрично и ексцентрично съкращение и силовите характеристики на флексорите и екстензорите в лакътна става при статично и при динамично натоварване при състезатели по канадска борба.

Направеният сравнителен анализ между състезатели по канадска борба и неактивно спортуващи лица, чрез които са доказани адаптационни изменения в изследваните мускулни групи дължащи се на спортната специализация.

За първи път са разработени нормативи за статична и динамична сила при нетренирани лица и състезатели по канадска борба на флексори и екстензори в лакътната става в изометричен, концентричен (преодоляващ) и ексцентричен (отстъпващ) режим на работа.

Разработеният подробно по тренировъчни модули прогностичен тренировъчен модел за силова тренировка на флексори и екстензори в лакътна става, който води до оптимизиране на спортната техника. Авторът подчертава, че това се отнася само до изследваните мускули и мускулни групи. Бих му препоръчала да продължи работата си, прилагайки използваната методика за флексори и екстензори на гръбначния стълб, несъмнено много важни в спортната техника на канадската борба и да разшири тренировъчния модел и за тях.

Забележки:

Много слабо са застъпени българските автори в библиографията, 18 заглавия на кирилица, предимно учебници, и 226 на латиница. Много български автори са работили в областта на топография на сила, адаптационни промени във връзка със спортната специализация, плиометрична тренировка.

Има много правописни и стилови грешки, които следва да бъдат коригирани (още в съдържанието са допуснати 5 грешки, объркани са имената на пронаторите в лакътна става (стр. 40), не може част от термина да е на латински, част на английски (стр. 14) и др.).

Хипотезата е много обща. Може да се прецизира и конкретизира.

Частта 1.1 – „Физиология и биомеханика на скелетните мускули“ е твърде обширна (30 стр.), по добре е да бъде съкратена.

Мястото на раздел 1.4. „Възможности на изокинетичната динамометрия за оценка на силови характеристики на флексори и екстензори в лакътна става“ е в методиката, а не постановката на проблема.

Направените забележки са предимно от технически характер и не намаляват достоинства на дисертационния труд.

Представеният автореферат отговаря напълно на съдържанието на дисертационния труд. Към него са приложени: приносите според автора, списък на публикациите, свързани с тематиката на проучването, участията в научни форуми и срещи в страната и в чужбина, участия в научни проекти (международни и към Фонд „Научни изследвания“).

Заключение:

Въз основа на всичко гореизложено, с пълна убеденост предлагам на Уважаемото Научно жури да присъди на Илия Любомиров Канелов образователната и научна степен “доктор” по научната специалност „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка“, област на висше образование 1. „Педагогически науки“, професионално направление 1.3 „Педагогика на обучението по: ...“.

София,
16.03.2016г.

Рецензент:

(Доц. д-р М. Гикова)